

INDHOLD

Et overblik	15
Nomenklatur	24
DEL I Teoriens grundlag	26
Epistemologisk grundlag	27
En Fish-inspireret positions- og perspektivtænkning	28
Interpretation is the only game in town	30
Epistemologiske positioner	35
Teoribegrebet	40
Det lokale og det universelle – hvor hører en fagpædagogisk teori hjemme?	43
Opsamling på det epistemologiske grundlag	45
Empiri og metode	47
Indledning	48
Allerød Kommune 1997-2000	49
Københavns Kommune 2015-2016	53
Københavns Kommune 2008-2016	54
Afhandlingens eksempelmateriale	55
Forskerinvolvering	56
Klassesamtalen	57
Indledning	58
Første samtale: En tekstorienteret strategi	59
Anden samtale: En læserorienteret strategi 1	71
Tredje samtale: En læserorienteret strategi 2	85
En kulturorienteret strategi	92
Opsamling på klassesamtalen	96
Krav til en fagpædagogisk teori	97
Indledning	98
Seks krav	100
1. krav: Teorien skal have et veldefineret logisk univers	100
2. krav: Det logiske univers skal organiseres af et klassifikationssystem	102
3. krav: Inden for det logiske univers skal teorien omfatte regler for sin anvendelse	104
4. krav: Teorien skal kunne beskrive variationer inden for sit logiske univers	106
5. krav: Teorien skal være fuldstændig	107
6. krav: Teorien skal være entydig og modsigelsesfri	108
Teoriens logiske univers	109
Teoriens optik og perspektiver	110
Diskursbegrebet	114

Rekontekstualiseringsbegrebet	118
Teoriens motor: betydningskontekster og kulturformer	123
Begrebet betydningskontekst	123
Begrebet kulturformer	125
Klasserummet som kontaktzone	132
DEL II Teoriens kategorier og relationer	138
Indledning	139
Grundlæggende antagelse og tese	139
Teoriens tre succeskriterier	140
Kategorierne	140
Nøglerelationer	142
To oversigter	142
Diskurstråde	147
Sagsorienterede og regulerende diskurstråde	148
Diskurstråde i tre klassesamtaler	150
Diskurstråde hos Ms. Johnson	150
Diskurstråde hos Ms. Graham	157
Diskurstråde hos Ms. Furst	162
Spørgsmål – som sproghandling og som led i diskurstråde	164
Diskurstråde i klasserummet	168
Opsamling på kategorien diskurstråde	172
Roller	173
Indledning	174
Roller i klasserummet	177
Rollerrelationen lærer-elev	177
Rollerrelationen elev-elev	181
Opsamling på kategorien roller	190
Positioneringer	191
Positioneringer i en semiotisk forståelse	193
Positioneringer i en socialpsykologisk forståelse	194
Roller eller positioneringer?	199
Positioneringer i klasserummet	202
Nøglerelation 1: Roller og positioneringer	219
Nøglerelation 2: Diskurstråde og positioneringer	227
Opsamling på kategorien positioneringer	237

Undervisningsprojekter og elevprojekter	241
Projektbegrebet og læreprocesser	243
Uljens: Undervisning og læring som intentionelle aktiviteter	244
Hetmar: En triadisk model for projekter og læring	248
Undervisningsprojekter	254
Pædagogisk iscenesættelse	255
Undervisningsprojekter og undervisningens organisering	260
Elevprojekter	262
Undervisningsprojekter og elevprojekter i klasserummet	273
Klassesituationens betydning for at understøtte elevprojekter	278
Nøglerelation 3: Positioneringer og projekter	279
Undervisningsprojekter og elevernes mulighed for at positionere sig	279
Elevprojekter og elevernes muligheder for at positionere sig	282
Opsamling på undervisningsprojekter og elevprojekter	285
Rum	287
Indledning	289
Et rums potentiale til at fungere som et sted	290
Det fysiske rum	293
Flere kulturformer kan være i konflikt	295
Det digitale rum som lokalt fænomen	297
Det organisatoriske rum	299
Nøglerelation 4: Projekter og rum	301
Traditionelle klasserum	301
Nøglerelation 5: Positioneringer og rum	306
Opsamling på kategorien rum	311
Diskursformer	313
Indledning	314
Situert betydning og Diskurser	315
Diversitet og diskursformer	317
Klasserummet som kontaktzone 1	321
Diskursformers rekontekstualisering i klasserummet	323
Eksempel 1: Fra litterær fortolkning til opgavebesvarelse	323
Eksempel 2: Fra arkitektens logbog til opgaveark	334
Diskursformer i og uden for klasserummet	335
Nøglerelation 6: Projekter og diskursformer	344
Undervisningsprojekter og diskursformer	344
Elevprojekter og diskursformer	346

Nøglerelation 7: Positioneringer og diskursforme	356
Opsamling på kategorien diskursformer	359
Forståelsesformer	361
Tankegange i de specialiserede fagkulturer	362
Forståelsesformer – forståelse af hvad?	365
Forståelsesformer i klasserummet	368
Forståelsesformer i forbindelse med naturfagsundervisning	370
Forståelsesformer i forbindelse med litteraturundervisning	376
Opsamling på kategorien forståelsesformer	388
Fokuseringsformer	389
Otte former for fokusering	390
Fokuseringsformer og fokuseringskompetencer	396
Fokuseringsformer i forbindelse med litteraturlæsning	398
Nøglerelation 8: Forståelsesformer og fokuseringsformer	402
Læsninger og fokuseringsformer i klasserummet	413
Nøglerelation 9: Rum og fokuseringsformer	428
Nøglerelation 10: Projekter og fokuseringsformer	431
Opsamling på kategorien fokuseringsformer	435
Teoriens motor, 2. del	437
Kulturformer i undervisningen	438
Kulturformer og domænerrelevante positioneringer	443
Klasserummet som kontaktzone 2	445
To afsluttende cases	449
Case 1: Produktion af en novellefilm	449
Case 2: Et arkitekturprojekt om byrum	454
Opsamling på kapitlet Teoriens motor, 2. del	459
Evaluering af succeskriterium 1	459
 DEL III Teoriens rummelighed og potentialer	464
Indledning	466
1 Når tilgange, optik og genstandsfelt ændres	467
2 Teoriens potentialer i forhold til en forandringsdagsorden	478
3 Skitse til en forandringsstrategi	483
4 Teoriens implikationer på målsætnings- og evalueringsniveau	484
5 Afsluttende betragtninger over afhandlingens forskningsdesign	486
Evaluering af succeskriterium 2 og 3	487

Referencer	491
Indeks og definitioner	499
Emneorganiseret indeks	500
Personorganiseret indeks	504
Caseorganiseret indeks	505
Oversigt over afhandlingens figurer og modeller	507
Definitioner med kommentarer	508
Summary	521